



## FIȘA DISCIPLINEI

*Istoria literaturii maghiare 1849-1908*

Anul universitar 2025-2026

### 1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai”
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Departamentul de Literatură Maghiară
1.4. Domeniul de studii	filologie
1.5. Ciclul de studii	licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	limbă și literatură maghiară (A, B, mono)
1.7. Forma de învățământ	zi

### 2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Istoria literaturii maghiare 1849–1908				Codul disciplinei		LLM4161			
2.2. Titularul activităților de curs			dr. habil. T. Szabó Levente								
2.3. Titularul activităților de seminar			dr. habil. T. Szabó Levente, dr. Zabán Márta								
2.4. Anul de studiu		2	2.5. Semestrul		2	2.6. Tipul de evaluare		E	2.7. Regimul disciplinei		obligatoriu

### 3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	5	din care: 3.2. curs	3	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	70	din care: 3.5. curs	42	3.6 seminar/laborator	28
<b>Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)</b>					<b>ore</b>
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					14
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat (consiliere profesională)					9
Examinări					9
Alte activități					
<b>3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)</b>				56	
<b>3.8. Total ore pe semestru</b>				126	
<b>3.9. Numărul de credite</b>				5	

### 4. Precondiții (acolo unde este cazul)

Data avizării în Decanat  
Numele și semnătura decanului



4.1. de curriculum	nu
4.2. de competențe	nu

#### 5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de conferințe, proiector, acces la internet, laptop, difuzoare, baze de date științifice, acces la bibliotecă pentru manuale fundamentale de comparatistică, publicații și reviste pentru studenți.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	idem

#### 6.2. Rezultatele învățării

<b>Cunoștințe</b>	Studentul cunoaște problemele de specialitate discutate în cadrul prelegerilor și seminariilor, înțelege conceptele esențiale și deține cunoștințe aprofundate despre textele de specialitate și literare analizate sau menționate.
<b>Aptitudini</b>	La finalul semestrului, se așteaptă ca studentul să fie capabil să argumenteze și să gândească în mod autonom, folosind cunoștințele fundamentale de istorie literară, asupra fenomenelor literare ale literaturii maghiare clasice și asupra posibilităților lor de interpretare contemporană.
<b>Responsabilități și autonomie</b>	Studentul este capabil să interpreteze în mod autonom textele alocate pentru seminar, luând în considerare perspectivele oferite în cadrul cursurilor, și să realizeze în mod independent, la un nivel calitativ ridicat, sarcinile aplicate desemnate pentru întregul semestru.

#### 7. Obiectivele disciplinei

<b>7.1 Obiectivul general al disciplinei</b>	• Formarea unei imagini globale corecte privind principalele trăsături ale literaturii maghiare clasice
<b>7.2 Obiectivele specifice</b>	Formarea unor deprinderi de interpretare a textelor literaturii maghiare clasice în raporturile lor cu recepția lor ulterioară. • Seminariile urmăresc lectura comună, analiza, înțelegerea și aplicarea textelor fundamentale și a principalelor problematici din domeniu

#### 8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
----------	-------------------	------------

Data avizării în Decanat  
Numele și semnătura decanului



1. Introducere în literatura maghiară din a doua parte a secolului al XIX-lea. Cezurile epocii și constituirea lor. O singură epocă unitară sau epoci? Divizarea epocii și posibilitatea abordării acestora ca finalitate a unei construcții istorice	prelegere și discuții centrate pe probleme, interpretări de texte și fenomene transnaționale	
2. Mecanismele formării cultului literar modern. Culturile literare, muzealizarea literaturii și crearea muzeelor moderne. Rolul vizualului în panteonizarea literară.		
3. Formarea instituțiilor literare moderne la mijlocul secolului al 19-lea. Profesionalismul literar și specializarea atribuțiilor câmpului literar. Discursul asupra dreptului literar și artistic: constituirea noțiunii moderne de scriitor în context maghiar și european.		
4. Constituirea și specializarea internă a câmpului literar modern. Constituirea noilor roluri literare profesionale: de la criticul literar la profesorul de literatură. Naționalizarea câmpului literar modern: naționalismul literar ca fenomen transnațional.		
5. Constituirea instituțiilor literare profesionale moderne prin inventarea diletanțismului modern maghiar. Parodiile literare despre diletanți și introducerea unor tehnici și metode inovatoare în poetica textelor lirice și epice de la mijlocul secolului al 19-lea		
6. Moda medievalismului în literatura europeană și maghiară din secolul al 19-lea. Medievalismul european și maghiar reciclat în epica literară maghiară		
7. Apariția și istoria primei reviste internaționale de literatură comparată: Összehasonlító Irodalomtörténelmi Lapok / Acta Comparationis Litterarum Universarum		
8. Imaginea orașului în literatura modernă maghiară. Provincie și oraș de provincie în discursul literar maghiar fin-de-siècle.		
9. Poporanismul literar maghiar, noul poporanism din anii 1880 și cultura literară a antimodernismului. Regionalismul literar, curentul artistic și literar al primitivismului.		



10. Strategii narative noi și subiectul modern: figuri narcisice, boeme și dandy în literatura maghiară a anilor 1880-1910		
11. Boala ca metaforă cognitivă a modernismului maghiar timpuriu de la naturalism până la estetism. Corpuri isterice: poetica modernistă a corpului în modernismul maghiar timpuriu		
12. Imaginea artistului și a artei în literatura maghiară fin-de-siecle. Instrumentalizarea antichității și a artei antice în modernismul maghiar timpuriu.		
13. Viața teatrală maghiară în a doua parte a secolului al 19-lea (cu accent pe viața teatrală clujeană)		
14. Generația <i>Nyugat</i> : o generație compactă sau tradiții divergente?		

**Texte beletristice obligatorii:**

**Ady Endre:** *A magyar ugaron és A daloló Párizs* című versciklusok (az *Új versek* című kötetből), *A duk-duk affér*, *Le femme fatale* (1909)

**Ambrus Zoltán:** *Melancholic, Gyanu*, *A tóparti gyilkosság*

**Arany János:** *A rab golya*, *Álom-való*, *A dalnok búja*, *Visszatekintés*, *Dante*, *Vándor cipő*, *Sejtelem*, *Évnapra*, *Ősszel*, *Vojtina-levelek*, *A sárkány*, *Gondolatok a békekongresszus felől*, *Letésem a lantot*, *Kertben*, *Évek, ti még jövőendő évek*, *Fiamnak*, *Mint egy alélt vándor*, *Az örök zsidó*, *Rákócziné*, *A walesi bárdok*, *Ágnes asszony*, *Szondi két apródja*, *V. László*, *Rozgonyiné*, *Török Bálint*, *Szibinyáni Jank*, *A hamis tanú*, *Széchenyi emlékezete*, *Honan és hová?*, *A lepke*, *Vásárban*, *Hídavatás*, *Az ünnepontók*, *Tetemrehívás*, *A képmutogató*, *Kozmopolita költészet*, *A tamburás öregúr*, *Vörös Rébék*, *Naturam furca expellas...*, *A tölgyek alatt*, *Éjféli párbaj*, *Lejtőn*, *Magányban*, *Rendületlenül*, *Tengeri-hántás*, *Epilógus*

*A nagyidai cigányok*, *a Toldi-trilógia darabjai*, *Bolond Istók*

*Naiv eposzunk*

**Arany László:** *A délibábok hőse*

**Asbóth János:** *Álmok álmodója*

**Cholnoky László:** *Prikk mennyei útja*

**Czóbel Minka:** *Eunoia*

**Csáth Géza:** *A varázsló kertje*, *Találkoztam anyámmal*

**Gárdonyi Géza:** *Egri csillagok*

**Gozsdu Elek:** *Spleen*

**Gyulai Pál:** *Egy régi udvarház utolsó gazdája*, *A tárcaelbeszélésekről*

**Heltai Jenő:** *De profundis*, *Tőzsde-dal*

**Ignotus Hugó:** *Kelet népe*

**Jókai Mór:** *Politikai divatok*

választani kell egy alkotást a *Rab Ráby*, az *Egy az Isten*, a *Bálványosvár* vagy az *Ahol a pénz nem Isten* című regények közül

**Kemény Zsigmond:** *A szív örvényei*, *Két boldog*, *Zord idő*

**Kiss József:** *De profundis*, *Influenza*

**Komjáthy Jenő:** *Schopenhauer*

**Lovik Károly:** *A gyilkos*, *Árnyéktánc*

**Meltzl Hugó/Hugo von Meltzl:** *A kritikai irodalomtörténet fogalmáról*

**Madách Imre:** *Az ember tragédiája*

**Mikszáth Kálmán:** *A jó palócok*, *Új Zrínyiász*, *A fekete város*

**Petelei István:** *Klasszi*, *Paraszttségység*



**Reviczky Gyula:** *Arany Jánosnak, Don Juan a másvilágon*

**Tömörkény István:** *Postavárás*

**Vajda János:** *A kárhozat helyén, Húsz év múlva, Harminc év után, A virrasztók, Luzitán dal, De profundis, Memento mori, Köröndnél, Vasúton*

#### Bibliografie obligatorie:

*Magyar irodalom*, szerk. Gintli Tibor, Akadémiai Kiadó, 2010. (kötelező **két**, szabadon, a hallgató érdeklődésének és tájékozódásának megfelelően választható, legalább 15 oldalas fejezetből a kézikönyvnek a 19. század második felét tárgyaló, Szilágyi Márton és Vadera Gábor által írt, általunk megjelölt részeiből): például 429-503., vagy 503-596., vagy 596-630.

Bényei Péter, Emlékezésalakzatok és lélektani reprezentáció a Jókai-prózában, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2018, (<https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/010b29da-e1a8-4fe9-93f7-a80c7db96917/content>) – egy, a hallgató által választott olvasmányokhoz szervesen kapcsolódó fejezet kötelező

Margócsy István: *Kalandorok és szirének. Jókai Mór jellemábrázolásáról* = Jókai Mór emlékezete, szerk. Margócsy István, Osiris, Budapest, 2022, 401-429.

T. Szabó Levente, Mikszáth, a kételkedő modern. Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában, L'Harmattan, Budapest, 2007. (Ligatura Könyvek 3.) (kötelező a könyv első, második és egy szabadon választott fejezete)

Szilágyi Márton: „Az utolsó magyar”. *Arany János élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2023, 249-287.

Takáts József, Kemény Zsigmond és a rajongás politikai fogalma, *Holmi* 2012/10, 1212-1218.

Török, Zsuzsa: *Romantikus nemzetépítés. Harcos nők Arany János epikájában*, In: Tény és fikció. Tanulmányok a nacionalizmus kultúrtörténetéből, szerk. Gyáni Gábor, MTA BTK, Budapest, 67-84.

S. Varga Pál, *Történelem és ironia. Madách Imre és Az ember tragédiája*, In: Horváth, Iván; Balázs, Mihály; Bartók, Zsófia Ágnes; Margócsy, István (szerk.) *Magyar irodalomtörténet*  
Budapest, Magyarország : Gépeskönyv (2020): <https://f-book.com/mi/index.php?chapter=M238SVARTORT>

8.2 Seminarii	Metode de predare	Comentarii
<p><b>Grupa maghiară-engleză, maghiară-germană</b> dr. T. Szabó Levente 1. Bevezetés a „19. század” „második felének” „magyar” „irodalmáról” való történeti diskurzus problémáiba: korszakfogalom, cezúrák, irodalomfogalmak. Mitől és mikortól modern a modern magyar irodalom?</p> <p>2. Poétikai megoldások Arany János költészetében: <i>Keveháza, Mint egy alélt vándor, Az örök zsidó, Rákócziné, A walesi bárdok, Sejtelek, A tölgyek alatt, Az ünneprontók, Vojtina-levelek</i> (a hallgatók)</p>	<p>discuții aplicative cu prezentări</p>	

Data avizării în Decanat  
Numele și semnătura decanului



<p>csoportokban előzetes részletes vázlatot készítenek két-két szöveg alapos értelmezéséről, a szeminárium előtt egy nappal ezt feltöltik a szeminárium Microsoft Teams-platfomjára, a szemináriumot követően pedig továbbírják a visszajelzések nyomán)</p> <p>3. Irodalmi rendszer és testkánon: Arany János: <i>A nagyidai cigányok, Alkalmatosságra írott versek (Disznótoros versek)</i></p> <p>4. A Kazinczy-emlékünnepe Akadémiai emlékkönyv a Kazinczy Ferenc születése évszázados ünnepéről, Pest, 1859. – a Vasárnapi Újságnak az ünnepségekre vonatkozó szövegei és képei</p> <p>5. Művészet-értelmezések a modernségben Kemény Zsigmond: <i>A szív örvényei</i> Asbóth János: <i>Álmok álmodója</i> Tolsztoj: <i>Kreutzer-szonáta</i></p> <p>6. Az első nemzetközi összehasonlító irodalomtudományi folyóirat <i>Az Összehasonlító Irodalomtörténeti Lapok (később: Acta Comparationis Litterarum Universarum)</i> első évfolyamából (1877) a felvezető programszöveg, illetve a folyóirat első / utolsó három folyóiratszámának alapos ismerete kötelező</p> <p>7. Kiábrándultság, töredékesség, a személyiség ábrázolásának elbizonytalanodása: Gyulai Pál: <i>Egy régi udvarház utolsó gazdája</i> Arany László: <i>A délibábok hőse</i></p> <p>8. A nyomolvasás mint kulturális metafora a 19. század végén</p> <p>Ambrus Zoltán: <i>A gyanú</i> <i>Tóparti gyilkosság</i></p> <p>9. Ironikus prózapoétikai megoldások Jókainál Jókai Mór: <i>Egy komondor naplója, Rab Ráby</i></p> <p>10. Monumentalitás, vízió, hit</p>		
--	--	--



<p>Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> <i>Az ember tragédiája</i>, animációs film, rend. Jankovics Marcell</p> <p>11. Csáth Géza indulása: <i>A varázsló kertje</i> (1908) című kötet darabjai 12. A történelem színrevitele Mikszáth Kálmán <i>Új Zrínyiász</i> című regényében</p> <p>13. Szerepjáték, felbomló személyiség: Cholnoky László, <i>Prikk menyeyi útja</i></p> <p>14. Őrület és modern prózapoétika Kosztolányi Dezső: a <i>Bolondok</i> című kötet anyaga</p>		
<p><b>Grupa maghiară-limbi străine/literatură comprată</b> dr. Zabán Márta</p> <p>1. Bevezető szeminárium a 19. század második felének magyar irodalmába</p> <p>2. Többszólamúság és szubjektumreprezentáció. Kemény Zsigmond: <i>Ködképek a kedély láthatárán, Két boldog.</i></p> <p>3. Eposzírói elmélet és praxis. Arany János, <i>Buda halála</i> (1863), <i>Naiv eposzunk</i> (1860)</p> <p>4. Stratégiák a közelmúlt megjelenítésére. Gyulai Pál: <i>Egy régi udvarház utolsó gazdája</i> (1867)</p> <p>5. Tudománytörténeti kitekintés: műfajok a magyar irodalomtörténetben. Beöthy Zsolt: <i>A magyar irodalom kis-tükre</i>, 1896.</p> <p>6. A századközép fontos nagyműfaja, a történelmi regény. Kemény Zsigmond: <i>Zord idő</i></p> <p>7. Jókai Mór: <i>Az élet komédiásai</i></p> <p>8. Művészetértelmezés Asbóth János regényében. Asbóth János: <i>Álmok álmodója</i> (1878)</p>		



<p>9. Elbeszélő költemény – eposz – verses regény. Arany László: <i>A délibábok hőse</i> (1873)</p> <p>10. Szigetmotívum és társadalomvízió. Jókai Mór: <i>Ahol a pénz nem Isten</i></p> <p>11. Az áltörténelmi regény műfaja Mikszáthnál. Mikszáth Kálmán: <i>Új Zrínyiász</i> (1898)</p> <p>12. Mikszáth Kálmán: <i>A fekete város</i></p> <p>13. A történelmi regény alakváltozatai. Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i></p> <p>14. A szubjektum elbeszélhetőségének kérdései. Cholnoky László: <i>Prikk mennyei útja</i>, Petelei István: <i>Klasszi</i></p>		
<p><b>Grupa maghiară monospecializare și secția B</b> dr. Zabán Márta</p> <p>1. Bevezető szeminárium a 19. század második felének magyar irodalmába</p> <p>2. Többszólamúság és szubjektumreprezentáció. Kemény Zsigmond: <i>Poharazás alatt, Alhikmet, a vén törpe</i>.</p> <p>3. Eposzírói elmélet és praxis. Arany János, <i>Toldi szerelme</i>, <i>Naiv eposzunk</i></p> <p>4. Stratégiák a közelmúlt megjelenítésére. Gyulai Pál: <i>Egy régi udvarház utolsó gazdája</i> (1867)</p> <p>5. Tudománytörténeti kitekintés: műfajok a magyar irodalomtörténetben. Beöthy Zsolt: <i>A magyar irodalom kis-tükre</i>, 1896.</p> <p>6. A századközép fontos nagyműfaja, a történelmi regény. Kemény Zsigmond: <i>Zord idő</i></p> <p>7. Jókai Mór: <i>Az élet komédiásai</i></p>		





<p>8. Művészetértelmezés Asbóth János regényében. Asbóth János: <i>Álmok álmodója</i> (1878)</p> <p>9. Elbeszélő költemény – eposz – verses regény. Arany László: <i>A délibábok hőse</i> (1873)</p> <p>10. Szigetmotívum és társadalomvízió. Jókai Mór: <i>Ahol a pénz nem Isten</i></p> <p>11. Az áltörténelmi regény műfaja Mikszáthnál. Mikszáth Kálmán: <i>Új Zrínyiász</i> (1898)</p> <p>12. Mikszáth Kálmán: <i>A fekete város</i></p> <p>13. A történelmi regény alakváltozatai. Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i></p> <p>14. A szubjektum elbeszélhetőségének kérdései. Cholnoky László: <i>Prikk mennyei útja</i>, Petelei István: <i>Klasszi</i></p>		
--	--	--

**9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului**

Conținutul disciplinei corespunde normelor moderne ale literaturii comparate atât pe plan național, cât și internațional. În același timp, urmărește să abordeze într-un mod practic cele mai importante problematice metodologice, astfel încât acestea să fie aplicabile în diverse contexte de muncă interculturală.

**10. Evaluare**

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Competență în domeniile abordate, calitatea gestionării problemelor de specialitate, argumentație logică, utilizarea nuanțată a conceptelor, cunoașterea aprofundată a bibliografiei	examen	2/3

Data avizării în Decanat  
Numele și semnătura decanului



10.5 Seminar/laborator	Cunoașterea aprofundată, comprehensivă și reflectată a operelor literare și artistice alocate pentru seminar, precum și participarea activă la activitățile comune din cadrul seminarului.	verificare pe parcurs + lucrare de seminar	1/3 (obligatoriu pentru a intra la partea de examen aferent cursului)
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- este permisă o singură absență de la seminar.</li> <li>- lectura atentă a textelor seminarului și prezența activă la discuții.</li> <li>- realizarea regulată și precisă a sarcinilor pentru acasă</li> <li>- competență în problematica abordată în cadrul cursurilor</li> <li>- cunoașterea aprofundată a bibliografiei</li> </ul> <p>Nota finală se compune din două elemente: 1. media notei acordată pentru proiectele de seminar și pentru participarea activă la seminarii (1/3), 2. examen oral din materia cursului, bibliografie și seminarii (2/3). Lucrările de seminar sunt elaborate individual după multiple consultații cu titularii seminarelor. Parametrii lucrării: 10 pagini. Termen de predare: 29 mai 2025, ora 9, exclusiv pe platforma MS.</p>			

## 11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

 <p>Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă</p>								
1 FĂRĂ SĂRĂCIE	2 FOAMETE „ZERO”		4 EDUCATIE DE CALITATE	5 EGALITATE DE GEN			8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ	
10 INEGALITĂȚI REDUSE	11 ORĂȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE	12 CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE	13 ACȚIUNE CLIMATICĂ	14 VIAȚĂ ACVATICĂ	15 VIAȚĂ TERESTRĂ	16 PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE	17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR	

Data avizării în Decanat  
Numele și semnătura decanului



UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI  
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM  
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT  
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY  
TRADITIO ET EXCELLENTIA



Facultatea de Litere  
Str. Horea nr. 31  
400202, Cluj-Napoca  
<https://lett.ubbcluj.ro>

Data completării:  
25. ianuarie 2025.

Semnătura titularului de seminar

Semnătura titularului de curs

*Georgiana Seran*

*Georgiana Seran*

*MS*

Data avizării în departament:  
03.02.2025

Semnătura directorului de departament

*MS*

Data avizării în Decanat  
Numele și semnătura decanului